

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱՆԻ ԳԱԼՈՒՍՏՅԱՆ ԿՏԱԿԻՆ ՀԱՄԱՐ ԵՎ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆԻ ՍԱՆ ՁԲԱՆՍՈՒՍԿԱՑԻ ՄԵՋ

ան Յրանսիսկոյի Հայաստան-
յայց Ս. Հովհաննես եկեղեցվո
հիմնադիրներն բարերար Սամ-
վել Գալուստյանի նվիրած
ազգապատկան հողը, նվիրատվին նախա-
ձեռնությամբ, վաճառվեցավ զուտ երեսուն-
չորս հազար դոլարի:

1947 թ. դեկտ. 15-ի ծխական ժողովին
մեջ բարերարին առաջարկությամբ կազմ-
վեցավ ՏՆՐ ԵՎ ՏԻԿԻՆ ԳԱԼՈՒՍՏՅԱՆ ԿՏԱԿԻ
ԽՆԱՄԱԿԱԿԱՆ ՄԱՐԿԱՆ-ը, որում ի պաշտոն
կանդամակցին եկեղեցվո հովիվը, հոգա-
բարձության ատենապետը և նվիրատուն
կամ իր ներկայացուցիչը, իսկ մյուս ան-
դամներն են— Տիարք Ճան Ավագյան՝ ատե-
նապետ, Պ. Սարաֆյան՝ ատենադպիր, Մ.
Աթիկյան՝ փոխ-գանձապահ, Հ. Մանոյան
հաշվապետ, և Ս. Վարդան՝ օրենսգետ:

Տեր և Տիկին Գալուստյան կտակը անձեռն-
մխելի հիմնադրամ մըն է, որում հկամու-
տը տարուծ տարի կհատուցվի Սան Յրան-
սիսկոյի Հայաստանյայց Եկեղեցվո, որքան
ատեն որ ան գոյություն ունենա ընդ իշխա-
նությամբ Ամենայն Հայոց Հայրապետի:
Իսկ եթե, Տեր մի արասցն, Սան Յրանսիսկո-
յի մեջ՝ Հայոց եկեղեցին գոյութենն դադրի,
Ամենայն Հայոց Հայրապետը կամ փոխան
Նորին Սուրբ Օծություն Նրուաղեմի Հայոց
Ամեն. Պատրիարքը, իրավունք ունի ձեռք
դնելու Գալուստյան կտակին վրա և տո-
կոսներն օգտագործելու Հայ Եկեղեցականու-
թյան բարձրագույն ուսուցումին, և կամ ծի-
սական ու աստուածաբանական գիրքերու
հրատարակության համար ի հիշատակ Տեր
և Տիկին Գալուստյաններու:

Ս. Հովհաննես եկեղեցվո ծխական ժողո-
վը, ընդ նախագահությամբ Տ. Զգոն ծա-
յրագույն վարդապետի, իր վերոհիշյալ նիս-
տին մեջ 116 ձայներու միաձայնությամբ
հաստատելով կտակին ակնարկված տրամա-
դրությունները, իբր գնահատանք տվավ նաև
հետևյալ որոշումը.

«Ի գնահատություն Ս. Հովհաննես եկե-

ղեցվույս հիմնադիրներն, և գործոն անդամ-
ներն Տեր և Տիկին Սամվել և Ռոզ Գալուստ-
յաններու այս մեծ նվիրատվության, ծխա-
կան ժողովս կորոշե, որ այսուհետև ամեն
տարի Ս. Հովհաննես Ավետարանչի տոնին
առթիվ հանդիսավոր Ս. Պատարագ մա-
տուցվի հարեշատություն և ի հաջողություն
բարեպաշտ Գալուստյան ընտանիքի ողջ ան-
դամներուն, և հոգեհանգիստ կատարվի ա-
նոնց հանգուցյալներուն համար, կանխօրոք
լինելիք ծանուցմամբ»:

Եկեղեցվո հովիվը, Տ. Զգոն ծայրագույն
վարդապետ, առանձինն առանձինն տեղեկա-
գիրներ մատուցե Ամենայն Հայոց Վեհափառ
Հայրապետին, Նրուաղեմի Ս. Պատրիար-
քին և Կալիֆոռնիո Առաջնորդարանը, ի մա-
սին Ս. Հովհաննես եկեղեցվո ստացության,
ներկա վիճակին և Գալուստյան կտակին,
ներկայեցվով համապատասխան պաշտոնա-
թուղթեր:

Նորին Ս. Օծություն Վեհափառ Տ. Տ. Գևորգ Զ
Կաթողիկոսը, ջերմորեն դնահատելով հա-
տարած աշխատանքը և Գալուստյաններու
արած կտակը, բարեհաճեցավ 1948 թ. մայիս
15 թվակիր նկարագարդ սրբատառ Կոնդակով
օրհնել բարերար Գալուստյանն ու իր բոլոր
աջակիցները: Նորին Ս. Օծությունը այս առ-
թիվ Տիար Ս. Գալուստյանին շնորհել է Ս.
ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐՉԻ Ա ԿԱՐԳԻ ՈՍԿԻՍ Ա..
ԴԱՄԱՆԴԱԶԱՐԻ ՇՔԱՆՇԱՆ: Վեհափառ
Կոնդակով ի մեջ այլոց գրում է.

«Արդ՝ ի նկատի առնելով Ձեր գովելի բա-
րեգործությունը, ջերմեռանդ կրոնասիրու-
թյանն ու ազգասիրությունը, Մեր այս Հայ-
րապետական Կոնդակով շնորհում ենք Ձեզ
Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐՉԻ Ա ԿԱՐԳԻ ոսկե ա-
դամանգազարդ շքանշան և ի սրտե օրհնում
ենք Ձեզ և Ձեր գերդաստանը՝ մաղթելով
Տիրոջը պարգևել Ձեզ երկար տարիներ, բա-
րեբաստիկ կյանք և կատարյալ հաջողություն
Ձեր բարի գործերին, հօգուտ ազգի, հայ
մարդու Սրբություն-Սրբոց Միաժնաէջ Ս.
Տաճարիս և Մայր Հայրենիքի»:

Օգոստոսի 29-ին, ի տոնին Գյուտի Գոտվո Ս. Աստուածածնա հանդիսութեամբ պատարագեց Գեր. Տ. Զգոն ծայրագույն վարդապետը Ս. Սեղանին սպասարկեցին Արթ. Տ. Կարապետ ավագ քահանայն, Գալֆայան և Անտոն սրկգ. Զերազյան: Դպրաց դասուն մասնակցեցան նաև սիրոված մեներգիներ Տիկին Մերի Տոնապետյան, Տիար Ճան Օճաքյան և օրիորդ Լուսի Արմաղանյան, որ վերջերս առաջնութեան պատիվին հետ շահեցավ երկու հազար դրար պարգև, «Կալիֆորնիա» խոստովանալից երգիչներու մրցահանդեսին մեջ:

Ս. Սեղանը զարդարված էր ծաղկեպսակով մը, որուն իբր շրջանակ փայլ կոտար երկուսասան ոսկեգուլն աշտանակներու վրա պար բռնող խորհրդավոր լուսապսակը:

Հավարտ Ս. Պատարագի կատարվեցավ մաղթանք վասն Մայր Աթոռո և Հայրապետի Ազգից Հայոց, նորին Ս. Օծուքուն Տ. Տ. Գևորգ Զ Կաթողիկոսի: Հրաշափառ և Ուրախ լեռ շարականներու երգեցողութեամբ սրբատառ Կոնդակը վերամբարձ թափորով շրջագայվեցավ ժողովուրդին մեջ: Ավագ սեղանին առջև պատարագիչ Հայր Սուրբը խընկարկութեամբ և համբույրով առավ Կոնդակը, կարդաց և համբույրով հանձնեց բարերար Ս. Գալուստյանին, որ շապիկով և բրուշիով երկյուղածութեամբ կանգնած էր բեմին առջև: Երգվեցավ էջ Միածինն ի Հոգեշարականը: Ժողովուրդը նույնպես հոտրեկայս պատկառանքով հաղորդ եղավ մեր Սրբազան Հայրապետի օրհնություններուն: Երեմի հովիվ Տ. Կարապետ ավագ քահանայն սրտեռանդն քարոզեց Ս. էջմիածնա Հոգեվոր ճեմարանին կողման, դերին, կարիքներուն և անոր օգնելու մեր պարտավորությունն յայն: Զգիտ Աստուած, աղբյուր շնորհաց մաղթանքը երգված միջոցին մասնավոր պնակ դարձվեցավ հօգուտ Մայր Աթոռո:

Խուռներամ ժողովուրդը բարերարին շափմխիթարվեցավ և գոհունակութեամբ լեցվեցավ: Բոլոր հավատացյալներն ուրախ եղան Հայրապետական այս բարձր գնահատանքին և անոր համապատասխան վեհաշուք հանդիսութեանց համար: Վստահ ենք թե ներկաներն անոց հոգեպարար ազդեցութեան տակ երկար ատեն քաղցր վերհիշումներ պիտի ունենան և պիտի մղվին աստուածահաճո գործեր կատարելու Հայաստանյայց Եկեղեցիով ծիրին մեջ, Գալուստյանի և Սան Յուրանսիսկոյի հայրության պես արժանանալու համար մեր Սրբազնազույն Հայրապետի հանուն Աստուծո շնորհած օրհնանքին:

Եկեղեցական արարողություններն անմիջապես հետո շքեղ ճաշկերույթ մը տրվեցավ ի պատիվ Տեր և Տիկին Գալուստյաններու և ի նպաստ Ս. էջմիածնա:

Պատվո սեղանի շուրջն էին մեր շորս եկեղեցականները, Գալուստյան ընտանիքը, եկեղեցիով պաշտոնական մարմիններու ներկայացուցիչները և Պատ. Գարթուշյան:

Նախագահ Հոր օրհնությամբ սկսավ սեղանը: Ճաշին վերջավորութեան բազմությունը համախոսմբ ոտքի վրա երգեց էջ Միածինն շարականը: Սեղանապետ Տիար Ա. Պերպերպաշյան, որ ատենապետն է Հոգաբարձության, ողջույնի խոսքեր ուղղեց Գալուստյաններու և համայնքին, ու կարդաց յոթը տարի առաջ Ս. Հովհաննես եկեղեցիով սկզբնավորման հանդիսություններն գլխավորին նկարագրությունը:

Գեր. Տ. Զգոն ծայրագույն վարդապետ ներկայացնելով Գալուստյանք և իրենց գործը, հանգամանորեն բացատրեց առիթն ու իմաստը Հայրապետական բարձր գնահատանքին, և հանուն Ն. Ս. Օծուքուն Տ. Տ. Գևորգ Զ Կաթողիկոսի Ս. Լուսավորչի շքանշանը համբույրով դրավ բարեպաշտ Ս. Գալուստյանի կուրծքին, ծափերու տարափի մը մեջ, որուն հաշորդեց ամենուն միասնաբար ոտքի վրա Թագավոր Երկնավոր երգեցողությունը: Տիկին Պերճուհի Ճիվրյան ճարտարութեամբ արտասանեց Հ. Հովհաննեսյանի Սուրբ էջմիածինը: Օքլենդի Ս. Վարդան եկեղեցիով հովիվը՝ Տ. Ղևոնդ վարդապետ ըսավ թե՛ հայությունը օտարության մեջ կապրի այնքան ժամանակ, որքան ատեն որ ան չի բաժնվիր էջմիածնա տեսիլքն: Էջմիածինը հայ հավատքին և պատիվին անձնավորումն է: Արտասահմանի մեջ հայությունը ապրեցավ ու կտեն երբ այդ սուրբ տեսիլքը իբր գաղափար կարճանցնե իր հոգվուն մեջ, և իբր մարմին հայկական տաճարներ կհրաշակելու օտար աղոթատեղիներու կողքին, և կապահովեն անոր սնունդը, որ պտուղն է մեր որդիական սիրուն և երախտագիտության: Գալուստյան այդ իտեսնին հավատարիմ լինելով կարժանանա պատիվներու բարձրագույնին: Լեոն էհրամճյան, որ այս տարի բազմահազար ուսանողներու կողմն գնահատվեցավ իբր Զորն Ուշինկըն բարձրագույն վարժարանի լավագույն շուժակահարը, իր շնորհալի քրոջ դաշնակահարուհի օրիորդ Ալիս էհրամճյանի ընկերակցությամբ, Ուինիոնսքի Մագուրքայի և Ռանկինի Կովկասյան պարի նրվագածութեամբ նոր շունչ մը տվավ հանդիսականներուն: Օրիորդ Աննիկ Պողիկյան

Աստուածածնի տոնին կապակցությամբ արտասանեց Մ. Աճեմյանի «Խաղաղը»: Հայկ Սողոմոնյան հայտնեց ծխական ժողովրդական կցությունը, Ճան Ավագյան իմաստասիր ուղերձով մեր երևան բերավ Ս. Հովհաննես եկեղեցվի կնքահոր իր պաշտոնին մեջ օրինակելի հանդիսանալուն հանգամանքը և երախտագիտություն հալոսեց Վեհափառ Հայտնիին, որ արժանավոր փառատանքով կապավե մեր եկեղեցվուն, որ ըսել է՝ մեր ամենուս կնքահայրը, ծնծալից ուղերձներ ըրին մեր երեսփոխաններին՝ Տիարք Մ. Աթիկյան և Խ. Պրտեյան, Տիկնայք Ա. Էկինյան, Ն. Ներսեսյան և Հ. Միրիկյան, նաև Պատ. Գարթուրյան: Օրիորդ Ա. Էրամճյան բուռն ծափերու արժանացավ դաշնակի վրանվագելով Շուշտարը, Վահան Զիթունի, որը ազգային եկեղեցական կարգ-կանոններու հասկացողությամբ այս վիճակի առաջավոր դեմքն է, խնդակցություն հայտնեց այս բերկրառիթ երևութին համար, զոր մեր Հոգևոր Տեղը պարգևեց մեզ, շնորհիվ Տ. Զգոն ծայրագույն վարդապետի նախաձեռնության: Մենք առհասարակ վարժված ենք ռՖՍՀ մեհուր, եկուր սիրեմա-ի ծուռ սկզբունքին, բայց այսօրվա պատգամն է՝ ՌՖՍՀ գործն, Գործովդ ապրե, եկուր սիրեմ, եկուր գովեմա: Կենսականությամբ լեցուն արտահայտվեցավ Դոկտ. Ա. Մալայան, որ բախտավոր փեսան է Ս. Գալուստյանի և Նոր եկած ու հաստատված է հոս՝ Զվիցերիային: Վարդն ու Տույ-տույը ապրումով երգեց բարերարին նորապսակ դուստրը՝ Տիկին Տալանա Ա. Մալայան, դաշնակի ընկերակցությամբ մեր միշտ փնտռվող տաղանդներեն Տիկ. Մերին Կ. Դորյանի:

Նախագահ Հայրը կարդաց բազմաթիվ հեռագիրներ, որոնցմե կհիշենք նախկին Տեղապահ Տ. Հովսեփ Եպիսկոպոսին, Ֆրանգինյի Ս. Երոտրդություն և Ս. Պողոս եկեղեցիներու Աթ. հովիվներուն և հոգաբարձությանց, ինչպես նաև Լուս-Անճելոսի հեռագիրները, Մեյր Դոկտ. Վահան Զըսկալյանի և գրագետ Վահն Հայկի նամակները և Տեղապահ Տ. Վարդան Եպիսկոպոսի խնդակցական գիրը: Աթ. Տ. Կարապետ ավագ քհն. Գալֆայան, որ հատկապես եկած էր հանուն Տեղապահ Սրբազանի և Կեդրոն. Վարչության, խնդակցեցավ մեր համայնքին: շնորհավորեց Գալուստյանները և Լուսավորչա Կանթեղին բախար կապեց Ս. Էլմիածնա Հոգևոր ճեմարանին, որ այնքան ջերմ սիրով վերաբերավ մեր Վեհափառ Հայրապետու: Եթե մեր նվերներով սնուցանենք և զորացնենք զայն, ճեմարանեն հասնող մեր ապագա եկեղեցականները, Աստու-

ծո ողորմությամբ, կհասնեն Հայաստանյայց եկեղեցու անհովիվ մնացող եկեղեցիներուն, որոնց թիվը շատ է դժբախտաբար:

Բարերար Ս. Գալուստյան գրավոր ուղերձով մեր իր երախտագիտությունը հայտնեց Վեհափառ Հայրապետին, որուն Վեհափառ շնորհված թվականին, Ն. Ս. Օծության օրհնությամբ, Աստուծո ողորմությունով, բրժիշկները հաջողեցան շիտակ ախտաճանաչում Դատարել կյանքիս սպառնացող հիվանդության. և ահա դարձած եմ կյանքիս: Նա հարգանքով հիշեց նաև այս սուրբ գործին մեջ իբր հանգանակիչ իրեն աջակից եղող անձներուն անունները, և խնդրեց Պատ. Հոգաբարձուներեն, որ այս օրվան հանդիսություններուն առթիվ կատարված բոլոր ծախսերուն հաշիվները իրեն տրվին և ամբողջ եկամուտը հատկացվի Ս. Էլմիածնա: Հանդիսականք որոտընդոտ ծափերով ընդունեցան այս ազնվական ժեստը, որուն գեղեցկությունը ավելի պայծառ է անունը համար, որ գիտեն թե Գալուստյան ավելին ևս ընելու հոգաբարձություն հայտնած է առ որ անկ է: Տիկ. Ռոզ Գալուստյան, որ արժանավոր դուստրն է իր բարեգործություններով և անգլերեն գրած պատմվածքներով համբավվող Տալանա Արգարի, որ Կարմիր Խաչին մատուցած իր ծառայությանց համար արժանացած էր կայսերական գնահատանքի ու վարձատրության, շնորհակալություն հայտնեց համայնքին լրության, որուն համագործակցության և սիրո պտուղն է զոր կվայելենք այսօր: Ա. Պրպերպալյան հանուն Պատ. Հոգաբարձության սիրուն ծաղկեփունջ մեր նվիրեց Տիկ. Գալուստյանին և իր գծած Էլմիածնի գեղեցիկ մեկ նրկարը նվիրեց բարերարին, ի հիշատակ այս օրվան:

Նախագահ Տ. Զգոն ծայրագույն վարդապետ արտասանեց փառման խոսքը: Հանդիսականք համախումբ երգեցին Հայր մեր, Հովիվին պահպանիչով իրենց երջանիկ վախճանին հասան հանդիսությունները, որոնց պատճառած հոգեկան հաճույքը ամենուն մոռցնել տվավ ժամերու սլացքը: հանդիսություններ, որոնք արտացոլումն եղան շնորհի, սիրո, բարեպաշտական նրվիրումի, երախտագիտության և գնահատանքի, որուն արժանի ընծայեց ինքզինքն Ս. Հովհաննես եկեղեցվի հոտը, որ միասնաբար խմբված է մեր լուսո Մոր Հովանիին տակ և զորավիգ կլինի անոր ու կղորանա անով:

ԴՊԻՐ